

РОЗДІЛ 1

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА ЕТНОДЕРЖАВОЗНАВСТВО

УДК 323:35.07(=511.144)(135.1)+324«2020»
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2021.27.1>

ПОЛІТИКО-ПАРТІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ З КОМПАКТНИМ ПРОЖИВАННЯМ УГОРСЬКОЇ ТА РУМУНСЬКОЇ ЕТНІЧНИХ МЕНШИН (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ 2020 РОКУ)

POLITICAL AND PARTY REPRESENTATION OF THE LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN TERRITORIAL COMMUNITIES OF ZAKARPATTIA REGION WITH THE COMPACT RESIDENCE OF HUNGARIAN AND ROMANIAN ETHNIC MINORITIES (ACCORDING TO THE RESULTS OF 2020 LOCAL ELECTIONS)

Зан М.П.,
*кандидат історичних наук,
доцент кафедри політології і державного управління
Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»*

У статті розглянуто специфіку політико-партійного представництва органів місцевого самоврядування за результатами місцевих виборів 2020 року тих територіальних громад, де проживають угорська та румунська етнічні меншини Закарпатської області.

Констатовано, що угорці краю найбільш компактно зосереджені в 7-ми з 10-ти об'єднаних територіальних громад Берегівського району, Сюртівській та Великодобронській сільських територіальних громадах Ужгородського району. Частково угорська етнічна спільнота проживає у Виноградівській міській та Королівській селищній територіальних громадах Берегівського району, Чопській міській та Холмківській сільській територіальних громадах в Ужгородському районі, Великолучківській та Горондівській сільських територіальних громадах у Мукачівському районі, містах Тячів і Мукачево, селищах Вишково і Солотвино. Румунська етнічна група Закарпаття компактно зосереджена в Солотвинській селищній територіальній громаді на Тячівщині.

Автор виділяє два формати електоральної участі угорців Закарпаття: 1) етнічне голосування за дві етнополітичні партії угорців – «КМКС» Партію угорців України та Демократичну партію угорців України; 2) самовисування етнічних угорців до селищних і сільських рад новостворених територіальних громад. Етнічне голосування за етнополітичні партії угорців прослідковано на рівні тих територіальних громад, де угорська етнічність є домінуючою (Берегівська міська, Вилоцька селищна, Пийтерфолвівська та Сюртівська сільська територіальні громади) а також представлена окремими анклавом в етнічно різноманітному соціальному середовищі (Чопська, Мукачівська, Виноградівська та Тячівська міські; Вишківська, Солотвинська та Королівська селищні; Холмківська, Великолучківська та Горондівська сільські територіальні громади). Самовисування представників угорської етнічної меншини зафіксовано під час голосування за кандидатур у депутати Батівської селищної, Великоберезької, Косоньської, Великобийганської (Берегівський район) та Великодобронської (Ужгородський район) сільських рад.

Виявлено, що політико-партійна репрезентація Солотвинської селищної ради є різноманітною. Незважаючи на домінування політичної сили «Рідне Закарпаття» й відсутність у селищній раді депутатів від партії «Команда Андрія Балоги», яку представляє новообраний голова Василь Йовдій, усі політичні сили органічно включені в порядок денний організації публічної політики та адміністрування на локальному рівні. Особливістю виборчої кампанії в цій територіальній громаді є високий рейтинг партії «Опозиційна платформа – За життя». Це пояснюється переважно прагматичними ціннісними орієнтаціями місцевого населення, зокрема тривалою практикою заробітчанства в Російській Федерації.

Зроблено висновок про перспективу вивчення механізму взаємодії національно-культурних товариств із виконавчими органами територіальних громад, що покликані захищати культурні права і свободи представників угорської та румунської етнічних громад Закарпатської області.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, місцеві вибори, угорська етнічна меншина, румунська етнічна меншина, Закарпатська область.

The article considers the specifics of political and party representation of local governments in the 2020 local elections of the territorial communities where Hungarian and Romanian ethnic minorities in the Zakarpattia region live.

It was stated that the Hungarians of the region are most compactly concentrated in 7 out of 10 amalgamated territorial communities of Berehove district, Syurte and Velyka Dobron rural territorial communities in Uzhhorod district. Part of the Hungarian ethnic community lives in Vynohradiv Urban and Korolevo Urban-type settlement territorial communities of Berehove district, Chop Urban and Kholmok rural territorial communities in Uzhhorod district, Velyki Luchky and Horonda rural territorial communities in the Mukachevo district, the cities of Tyachiv and Mukachevo, the Urban-type settlement of Vyshkovo and Solotvino. The Romanian ethnic group of Transcarpathia is compactly concentrated in the Solotvyno Urban-type settlement territorial community in the Tyachiv region.

The author singles out two formats of electoral participation of Hungarians in Transcarpathia: 1) ethnic voting for two ethno-political parties of Hungarians – the “KMKSZ” Party of Hungarians of Ukraine and the Democratic Party of Hungarians of Ukraine; 2) self-nomination of ethnic Hungarians to Urban-type settlement and village councils of newly created territorial communities. Ethnic voting for the ethno-political parties of Hungarians is traced at the level of those territorial communities where the Hungarian ethnicity is dominant (Berehovo urban, Vylok Urban-type settlement, Pyyiterfolvo and Syurte rural territorial communities) and also represented by separate enclaves in ethnically diverse social environment (Chop, Mukachevo, Vynohradiv and Tyachiv urban territorial communities; Vyshkovo, Solotvyno and Korolevo Urban-type settlement territorial communities; Kholmok, Velyki Luchky and Horonda amalgamated territorial communities). Self-nomination of Hungarian ethnic minority representatives has been identified during the voting for candidates for deputies of Batyovo Urban-type settlement, Velyki Berehy, Koson, Velyka Byyhan (Berehovo district) and Velyka Dobron (Uzhhorod district) village councils.

It was found that the political and party representation of Solotvyno Urban-type settlement council is heterogeneous. Despite of the dominance of the “Native Transcarpathia” political force and absence of deputies from the “The team of Andriy Baloga” party, represented by the newly elected chairman of council Vasyl Yovdiy, the all political forces are organically included in the agenda of public policy and administration at the local level. A feature of the election campaign in this territorial community is the high rating of the party “Opposition Platform – For Life”. This is mainly due to the pragmatic value orientations of the local population, in particular the long practice of employment in the Russian Federation.

The conclusion is made about the prospect of studying the mechanism of interaction of national-cultural associations with the executive bodies of territorial communities, which are called to protect the cultural rights and freedoms of the Hungarian and Romanian ethnic communities of the Zakarpattia region.

Key words: amalgamated territorial community, local elections, Hungarian ethnic minority, Romanian ethnic minority, Zakarpattia region.

Постановка проблеми. Закарпатська область, поряд із Чернівеччиною, Одещиною і Кримом, є типовим регіоном України з поліетнічним складом населення. За результатами перепису населення 2001 року, з 1 254 614 чол. українцями були 1 010 127 чол. (80,51%; з них – 10 090 чол. записали себе русинами, 83 чол. – гуцулами, 25 чол. – бойками, 3 чол. – лемками); угорцями – 151 516 чол. (12,08%); румунами – 32 152 чол. (2,56%); росіянами – 31 993 чол. (2,47%); ромами – 14 004 чол. (1,12%); словаками – 5695 чол. (0,45%); німцями – 3582 чол. (0,29%); білорусами – 1540 чол. (0,12%); євреями – 565 чол. (0,05%); поляками – 518 чол. (0,04%); інші – 3 922 (0,31%) [1].

Найбільш компактно в рамках сільської місцевості проживають представники угорської та румунської етнічних груп краю, що дозволяє зробити моніторинг політико-партійної репрезентації цих спільнот у контексті проведення місцевих виборів 25 жовтня 2020 року. Поряд із цим досить чисельна ромська етнічна меншина зосереджена в так званих «таборах» (компактних поселеннях) у ряді міст, селищ і сіл переважно Берегівського, Ужгородського та Мукачівського районів краю. Переважне проживання представників російської етнічності в містах, невелика чисельність словацької та німецької етнічних громад, як і ромське демографічне status quo, не дозволяють зробити узагальнення, подібні до угорців і румунів Закарпаття. Власне, тому об'єктом нашої студії виступають угорці та румуни краю. Отже, предметом дослідження

є політико-партійне представництво органів місцевого самоврядування за результатами місцевих виборів 2020 року в територіальних громадах, де представлені угорська та румунська етнічні групи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Необхідно зауважити, що порушена проблематика вперше презентується в рамках вітчизняного політологічного дискурсу. Тому автор буде власний аналіз на підставі даних електоральної статистики, які представлені на офіційному вебпорталі Центральної виборчої комісії України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї наукової розвідки є висвітлення політико-партійного представництва в органах місцевого самоврядування новостворених територіальних громад Закарпатської області з компактним проживанням угорської та румунської етнічних меншин за результатами місцевих виборів 25 жовтня 2020 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Внаслідок децентралізаційних процесів і адміністративно-територіального реформування в Закарпатській області замість колишніх 13-ти створено 6 районів (Ужгородський, Мукачівський, Берегівський, Хустський, Тячівський і Рахівський). Вони включають 64 новостворені об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ). Зокрема, в Ужгородському районі налічується 14 ОТГ, Мукачівському та Хустському – по 13 ОТГ, Берегівському та Тячівському – по 10 ОТГ, Рахівському районі – 4 ОТГ.

Варто відзначити, що угорці є представниками найбільшої за чисельністю етнічної меншини Закарпатської області. Вони – автохтонні жителі низинної території Закарпаття вздовж кордону з Угорщиною й найбільш чисельно представлені в колишніх адміністративних межах Берегівського (76,15%), Ужгородського (33,36%), Виноградівського (26,17%) та Мукачівського (12,69%) районів [2]. Тому компактне зосередження угорської етнічності в регіоні об'єктивно детермінувало процес формування ОТГ у переважно сільській місцевості прикордонної зони Закарпаття. Водночас, крім фінансово-господарських питань, які потребують перманентного вирішення на місцях, ці громади репрезентують додатковий, етнічно чутливий чинник захисту прав представників меншитарних груп, що гарантовано Конституцією та Законом України «Про національні меншини в Україні».

Угорська етнічна меншина. У результаті процесів децентралізації влади й адміністративно-територіального реформування угорська етнічна громада сьогодні репрезентує насамперед ОТГ новостворених Берегівського та Ужгородського районів. Зокрема, угорськомовне населення переважно проживає (водночас не у всіх населених пунктах становить більшість – М.З.) у 7-ми з 10-ти ОТГ Берегівського району: 1) *Берегівська міська ОТГ* (м. Берегове та 17 сіл: Бадалово, Балажер, Бене, Боржава, Вари, Велика Бакта, Галабор, Гать, Геча, Затигшне, Кідьош, Мужієво, Оросієво, Четфалва, Чикош-Горонда, Чома та Яноші); 2) *Вилоцька селищна ОТГ* (сmt. Вилоч і 10 сіл: Вербове, Вербовець, Карачин, Матійово, Нове Село, Перехрестя, Пушкіно, Руська Долина, Чорний Потік і Шаланки); 3) *Пийтерфолівська сільська ОТГ* (16 сіл: Ботар, Велика Паладь, Гетиня, Дюла, Затисівка, Неветленфолу, Нове Клиново, Оклі, Оклі Гедь, Пийтерфолво, Тисобикень, Фертешолмаш, Форголань, Холмовець, Чепа та Чорнотисів); 4) *Батівська селищна ОТГ* (сmt. Батьово та 8 сіл: Бадів, Бакош, Баркасово, Батрадь, Горон-

глаб, Данилівка, Свобода та Серне); 5) *Косоньська сільська ОТГ* (8 сіл: Гетен, Запсонь, Каштаново, Косонь, Мале Попово, Попово, Рафайново та Шом); 6) *Великобийганська сільська ОТГ* (7 сіл: Астей, Велика Бийгань, Гуняді, Гут, Дийда, Мала Бийгань та Мочола); 7) *Великоберезька сільська ОТГ* (5 сіл: Берегуйфалу, Великі Береги, Верхні Ремети, Квасово та Нижні Ремети).

Певна частка угорськомовного населення проживає також у *Виноградівській міській ОТГ* (зокрема, в колишньому районному центрі м. Виноградів (13,54% угорськомовних) і *Королівській селищній ОТГ* (зокрема, в селах Гудя (47,97%), Теково (26,65%), Королево (5,15%). Практично немає етнічних угорців лише в одній *Кам'янській сільській ОТГ* сучасного Берегівського району, яка утворена з 8-х українськомовних сіл колишнього Іршавського району (табл. 1).

Аналізуючи результати місцевих виборів 2020 року в переважно угорськомовних ОТГ Берегівського району, насамперед можна вирізнити формат так званого етнічного голосування за етнополітичні партії. Йдеться про ті громади, в яких висуванці від «КМКС» Партії угорців України (далі – «КМКС» ПУУ) та Демократичної партії угорців України (далі – ДППУ) здобули значну кількість голосів виборців і пройшли до місцевих рад. За результатами місцевих виборів ними стали передусім Берегівська міська, Вилоцька селищна та Пийтерфолівська сільська ради.

У районному центрі м. Берегове, крім провідної політичної сили «КМКС» ПУУ, досить значну підтримку має також ДППУ. Практично обидві політичні партії угорців презентують депутатську більшість – понад 60% (див. табл. 1). Прикметним є включення до списків ДППУ й представника від ромської етнічної громади, підприємця Рудольфа Папа (№ 34 в єдиному списку), який є головою громадської організації «Майбутнє ромів м. Берегово». Він балотувався по 2-му територіальному виборчому округу (№ 8) й здобув 204 голоси виборців (48,92% від квоти) [3].

Таблиця 1

Політико-партійна структуризація Берегівської міської ради [3]

№	Назва політичної партії, місцева організація якої висунула кандидатів у депутати	Кількість голосів, поданих за місцеву організацію політичної партії	% від загального складу ради	Кількість отриманих депутатських мандатів
1.	<i>«КМКС» – Партія угорців України</i>	5134	38,24	13
2.	<i>Демократична партія угорців України</i>	2799	23,53	8
3.	«Слуга народу»	1177	11,76	4
4.	«Європейська солідарність»	1037	8,82	3
5.	«Команда Андрія Балоги»	787	8,82	3
6.	«Рідне Закарпаття»	753	8,82	3
7.	ВО «Батьківщина»	322	-	-
8.	«Опозиційна платформа – За життя»	224	-	-
9.	«За майбутнє»	224	-	-
10.	«Радикальна партія Олега Ляшка»	129	-	-

У Вилоцькій селищній раді позиції ДППУ вже значно нижчі, але разом із тим обидві угорські політичні партії мають понад 57% (див. табл. 2). Політико-партійні вподобання виборців територіально дотичної до Вилоцької Пийтерфолвівської ОТГ виявилися практично ідентичними. Ті ж самі партії делегували своїх представників. У сукупності «КМКС» ПУУ й ДППУ мають понад 76% (див. табл. 3). Водночас політична партія «Рідне Закарпаття» отримала значну кількість голосів виборців і «витіснила» з місцевої влади ймовірних представників від владної партії «Слуга народу».

До особливостей етнічного голосування можемо віднести й результати виборів у Виногра-

дівській міській ОТГ. Зокрема, серед 7-ми політичних сил, які представлені у Виноградівській міській раді (34 депутати), «КМКС» ПУУ зайняла 3-тє місце за кількістю голосів виборців (1197 чол.) і має 3 депутатів (8,82%) [3]. Подібне стосується й Королівської селищної ради, де «КМКС» ПУУ також репрезентована 3-ма депутатами (11,54%). Для проходження їх до місцевої ради достатнім виявився 371 голос, відданий виборцями за місцеву організацію цієї політичної сили [3].

Окрім етнічного голосування за дві етнополітичні партії, іншою специфікою місцевих виборів 2020 року в переважно угорськомовних ОТГ Березівського району стало *самовисування репрезен-*

Таблиця 2

Політико-партійна структуризація Вилоцької селищної ради [3]

№	Назва політичної партії, місцева організація якої висунула кандидатів у депутати	Кількість голосів, поданих за місцеву організацію політичної партії	% від загального складу ради	Кількість отриманих депутатських мандатів
1.	<i>«КМКС» – Партія угорців України</i>	1757	46,15	12
2.	«Рідне Закарпаття»	1015	26,92	7
3.	«Слуга народу»	428	15,38	4
4.	<i>Демократична партія угорців України</i>	274	11,54	3
5.	«Команда Андрія Балоги»	162	-	-
6.	«За майбутнє»	153	-	-
7.	«Опозиційна платформа – За життя»	147	-	-
8.	ВО «Батьківщина»	76	-	-

Таблиця 3

Політико-партійна структуризація Пийтерфолвівської сільської ради [3]

№	Назва політичної партії, місцева організація якої висунула кандидатів у депутати	Кількість голосів, поданих за місцеву організацію політичної партії	% від загального складу ради	Кількість отриманих депутатських мандатів
1.	<i>«КМКС» – Партія угорців України</i>	3695	65,38	17
2.	«Рідне Закарпаття»	1038	23,08	6
3.	<i>Демократична партія угорців України</i>	527	11,54	3
4.	«Слуга народу»	184	-	-
5.	«Опозиційна платформа – За життя»	128	-	-
6.	«Команда Андрія Балоги»	122	-	-
7.	«За майбутнє»	98	-	-
8.	ВО «Батьківщина»	83	-	-

Таблиця 4

Суб'єкти висування кандидатів у депутати до окремих органів місцевого самоврядування Березівського району на місцевих виборах 25 жовтня 2020 року [3]

№	Назва органу місцевого самоврядування / Суб'єкт висування кандидатів у депутати	Батівська селищна рада	Великобerezька сільська рада	Косоньська сільська рада	Великобийганська сільська рада
1.	<i>Самовисування</i>	12 (54,55 %)	15 (71,43 %)	16 (72,73 %)	21 (95,45 %)
2.	«КМКС» – Партія угорців України	2 (9,09 %)	2 (9,52 %)	2 (9,09 %)	-
3.	Демократична партія угорців України	-	1 (4,76 %)	1 (4,55 %)	-
4.	«Слуга народу»	-	1 (4,76 %)	3 (13,64 %)	1 (4,55 %)
5.	«Рідне Закарпаття»	3 (13,64 %)	2 (9,52 %)	-	-
6.	«Команда Андрія Балоги»	5 (22,73 %)	-	-	-

тантів угорської етнічності до селищних і сільських рад. Тому етнополітичні сили «КМКС» ПУУ та ДППУ, партія влади «Слуга народу» й регіональні політичні партії «Команда Андрія Балоги» та «Рідне Закарпаття» в таких органах місцевої влади мають фактично міноритарну позицію (див. табл. 4).

Зокрема, за результатами виборів у Батівській селищній раді, серед 22-х депутатів 12 (54,55%) є самовисуванцями. Лише 2 мандати здобула «КМКС» ПУУ (9,09%), а регіональні політичні сили «Команда Андрія Балоги» (5 депутатів) та «Рідне Закарпаття» (3 депутати) представляють у місцевій раді меншість (36,37%) [3]. У Великоберезькій сільській раді серед 21-го обраного депутата 15 (71,43%) є самовисуванцями; 2 депутатів (9,52%) пройшли від «КМКС» ПУУ, 1 (4,76%) – від ДППУ. Політичні сили «Рідне Закарпаття» (2 чол.; 9,52%) та «Слуга народу» (1 чол.; 4,76%) стали аутсайдерами виборчої кампанії на рівні цієї територіальної громади [3].

У Косоньській сільській раді серед 22-х депутатів є 16 (72,73%) самовисуванців. Водночас «КМКС» ПУУ делегувала 2-х представників (9,09%), а ДППУ – 1 депутата (4,55%). На відміну від Батівської та Великоберезької ОТГ у Косоньській громаді до місцевої ради пройшли лише представники від партії влади «Слуга народу» (3 чол.; 13,64%) [3]. Найвищим рівнем самовисуванців у ОТГ з угорськомовними жителями Березівського району вирізняється Великобийганська територіальна громада. Серед 22-х депутатів – 21 самовисуванець (95,45%) і 1 представниця від партії «Слуга народу» [3].

У новосформатованому Ужгородському районі угорськомовне населення домінує в *Сюртівській сільській ОТГ* (12 сіл: Батфа, Великі Геївці, Галоч, Малі Геївці, Малі Селменці, Паладь-Комарівці, Палло, Ратівці, Руські Геївці, Сюрте, Тийглаш і Часлівці). Подібною до Сюртівської, майже моноетнічною, угорськомовною є *Великодобронська сільська ОТГ*, що об'єднує 5 сіл: Велику Добронь, Демечі, Малу Добронь, Тисаагтелек і Чомонин.

За результатами місцевих виборів 2020 року, в Сюртівській сільській раді серед 22-х депутатів: 12 (54,55%) є висуванцями «КМКС» ПУУ, 5 (22,73%) – самовисуванці, 3 (13,64%) – представники партії «За майбутнє» 2 (9,09%) – партії «Слуга народу» [3]. На відміну від Сюртівської у Великодобронській сільській раді серед 19-ти обраних депутатів переважають угорськомовні самовисуванці (10 депутатів (52,63%)). «КМКС» ПУУ представлена 7-ма депутатами (36,84%), а ДППУ – одним депутатом (5,26%) [3]. Таким чином, подібно до вищевказаних ОТГ Березівського району в цих двох територіальних громадах Ужгородщини склався тотожний розподіл на етнічне голосування за висуванців від «КМКС»

ПУУ (Сюртівська ОТГ) та голосування за угорськомовних самовисуванців (Великодобронська ОТГ).

Частково угорськомовною в Ужгородському районі є *Чопська міська ОТГ* (м. Чоп і 7 сіл: Есень, Петрівка, Соловка, Соломоново, Тисаашвань, Тисауїфалу та Червоне) та *Холмківська сільська ОТГ* (10 сіл: Ботфалва, Кінчеш, Концово, Коритняни, Минай, Розівка, Сторожниця, Тарнівці, Холмок і Шишлівці).

Місцеві вибори 2020 року засвідчили про фактор етнічного голосування за кандидатів у депутати Чопської міської ради. На тлі розпорошеності політико-партійного спектру («За майбутнє» – 4 депутати; «Слуга народу», «Команда Андрія Балоги», «Рідне Закарпаття» – по 3 депутати; «Сила і Честь» та «Опозиційна платформа – За життя» – по 2 депутати) «КМКС» ПУУ стала лідером виборчої кампанії в територіальній громаді – 1182 виборці проголосували за висуванців від політичної сили. Отже, в міській раді серед 26-ти депутатів 6 чол. (23,08%) є представниками «КМКС» ПУУ. Крім цього, за ДППУ проголосували 443 виборці, й партія представлена 3-ма депутатами (11,54%) у міській раді [3].

Ураховуючи значно меншу репрезентацію угорців в етнонаціональній структурі Холмківської ОТГ, у відповідній сільській раді серед 26-ти депутатів висуванцями від «КМКС» ПУУ стали всього 3 чол. (11,54%) [3].

Необхідно зауважити, що угорськомовна громада проживає також у *містах Тячів* (23% угорськомовних) і *Мукачево* (9,64%), *селищах Вишково* (45,4%) та *Солотвино* (24,3%). Серед політичних сил, які пройшли до Мукачівської міської ради, «КМКС» ПУУ зайняла останню, 8-му прохідну позицію (3 депутати; 7,89%). За неї проголосували 1719 виборців [3]. Подібна ситуація в Тячівській міській раді, оскільки «КМКС» ПУУ теж виявилася на останньому, 6-му місці (2 депутати; 7,69%). За партію віддали свій голос 256 виборців територіальної громади [3].

Третю позицію (4 депутати; 15,38%) серед 7-ми політичних сил, які сформували депутатський корпус Вишківської селищної ради, зайняла «КМКС» ПУУ. За неї проголосував 671 виборець територіальної громади [3]. Також завдяки підтримці угорського етноеклекторату «КМКС» ПУУ зуміла делегувати 2-х своїх представників (7,69%) до Солотвинської селищної ради. За партію, що опинилася на останньому, 6-му прохідному місці, проголосували 275 виборців. Ними є власне жителі смт. Солотвино, оскільки інші населені пункти територіальної громади представлені румуномовним населенням [3].

У складі *Великолучківської сільської ОТГ* (села Ракошино (45,58% угорськомовних), Кайданово (12,91%), Вінкове (9,21%), Драгиня (1,45%), Домбоки (1,22%), Бенедиківці (1,1%) та *Горондівської*

Політико-партійна структуризація Солотвинської селищної ради [3]

№	Назва політичної партії, місцева організація якої висунула кандидатів у депутати	Кількість голосів, поданих за місцеву організацію політичної партії	% від загального складу ради	Кількість отриманих депутатських мандатів
1.	«Рідне Закарпаття»	1398	30,77	8
2.	«Опозиційна платформа – За життя»	1102	23,08	6
3.	«Слуга народу»	584	15,38	4
4.	«За майбутнє»	425	11,54	3
5.	ВО «Батьківщина»	372	11,54	3
6.	«КМКС» – Партія угорців України	275	7,69	2
7.	«Європейська солідарність»	225	-	-
8.	«Команда Андрія Балоги»	154	-	-
9.	«Патріот»	70	-	-

сільської ОТГ (у с. Жнятино 63,4% угорськомовного населення) Мукачівського району також компактно проживає угорськомовне населення. Зокрема, в Горондівській сільській раді «КМКС» ПУУ представлена 3-ма депутатами (13,64%), мешканцями угорськомовного села Жнятино. Політична сила тут зайняла 3-тє місце серед 5-ти партій, які сформували депутатський корпус місцевої ради [3]. У Великолущківській сільській раді «КМКС» ПУУ зайняла 6-те, передостаннє місце. «КМКС» ПУУ, за яку проголосували 466 виборців територіальної громади, представлена 3-ма депутатами (11,54%) [3].

Румунська етнічна меншина. Подібно до угорців, румунська етнічна спільнота Закарпаття компактно проживає в межах історичної Мараморощини (Тячівський та Рахівський райони області). Якщо перепис населення 1989 року зафіксував 29 485 румун, то в 2001 році їхня кількість становила 32 152 чол. У межах Тячівського району проживало 21,3 тис. румун, що становило 66,1% усього румунського населення краю. У Рахівському районі проживало 10,5 тис. чол., що становило 32,7% з числа румунів області. В інших районах і містах краю румуни на 2001 рік представляли нечисельні групи: Перечинський район – 47 чол.; Мукачівський район – 43 чол.; Виноградівський район – 22 чол.; Хустський район – 10 чол.; Берегівський та Іршавський райони – по 8 чол.; Ужгородський район – 6 чол.; Великоберезнянський район – 5 чол.; Свалявський район – 4 чол.; Міжгірський район – 2 чол.; Воловецький район – 1 чол.; м. Ужгород – 88 чол.; м. Мукачево – 31 чол.; м. Берегове – 16 чол.; м. Хуст – 9 чол. [1].

Після проведення адміністративно-територіальної реформи переважна більшість представників румунської етнічної громади Закарпаття компактно зосереджена в межах Солотвинської селищної ОТГ у Тячівському районі з населенням понад 35 тис. чол. Територіальна громада включає смт. Солотвино (56,97% румуномовних жителів) та 8 сіл: Нижня Апша (97,69%), Поді-

шор (97,29%), Топчино (99,1%), Пещера (100%), Глибокий Потік (98,59%; включно з присілками Великий Боуц, Малий Боуц, Карбунешть та Бескеу), Біла Церква (96,99%), Середнє Водяне (98,58%) та Добрік (98,28%) [4]. Останні три села до кінця 2020 року адміністративно входили до Рахівського району. Румунська етнічна громада компактно проживає також у с. Плаюць (78,23% румуномовних жителів), що наразі входить до Великобичківської селищної територіальної громади в межах Рахівського району.

Варто зауважити, що за результатами місцевих виборів 2020 року, в Солотвині змінено багаторічного (з 2006 року) очільника селища Юрія Ухаля. На цих виборах його було висунуто політичною партією «Рідне Закарпаття», яка стала переможцем на виборах місцевої селищної ради (1398 голосів; 30,77%). Незважаючи на те, що в місцевих ЗМІ заявляли про Юрія Ухаля як «лідера перегонів» [5], кандидатура досвідченого керівника Солотвина здобула лише третій результат (1565 голосів; 29,06%). Фактично голоси виявилися «розпорошеними» між трьома реальними кандидатами на посаду селищного голови. Друге місце зайняв приватний підприємець Василь Мігалко (1654 голоси; 30,71%), який балотувався від провладної партії «Слуга народу». Переможець виборів, член політичної партії «Команда Андрія Балоги», директор ТОВ «Сімекс Плюс УА» Василь Йовдій із с. Нижня Апша випередив Василя Мігалка всього на 209 голосів (1863 голоси; 34,60%) [6, с. 2]. Водночас політична сила «Команда Андрія Балоги», яку репрезентував Василь Йовдій, не пройшла до Солотвинської селищної ради (див. табл. 5).

Показовим є успішний результат політичної партії «Опозиційна платформа – За життя» (1102 голоси), яка зайняла друге місце й делегувала 6 депутатів (23,08%) до місцевої ради. Голосування представників румунської етнічної громади за команду колишньої Партії регіонів є досить характерним виявом симпатій місцевого електорату впродовж усіх виборчих кампаній. Цю специфіку

політичний аналітик Віктор Пашенко пояснював схожістю Тячівщини до Сходу України. Електоральні вподобання закарпатських румунів, багато з яких працювали в Російській Федерації, як правило, більш схильні до «синього», а не «помаранчевого» вектору політичного розвитку України [7].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи вищесказане, можна зробити узагальнюючі висновки.

По-перше, в результаті проведеної адміністративної реформи в Закарпатській області замість колишніх 13-ти створено нові 6 районів, до яких входять загалом 64 ОТГ. Угорська етнічна громада краю найбільш компактно зосереджена в 7-ми з 10-ти територіальних громад Берегівського району; Сюртівській та Великодобронській сільських ОТГ Ужгородського району. Частково угорськомовне населення проживає у Виноградівській міській та Королівській селищній ОТГ Берегівського району; Чопській міській та Холмківській сільській ОТГ в Ужгородському районі; Великолуківській та Горондівській сільських ОТГ у Мукачівському районі; містах Тячів і Мукачєво; селищах Вишково та Солотвино. Румунські етнічна спільнота Закарпаття компактно зосереджена в Солотвинській селищній ОТГ (1 селище та 8 сіл) у Тячівському районі. Винятком є румуномовне с. Плауць, що входить до Великобичківської селищної ОТГ у Рахівському районі.

По-друге, аналіз результатів місцевих виборів 2020 року дає підстави виділити два формати електоральної участі угорців Закарпаття: 1) етнічне голосування за дві етнополітичні партії угорців – «КМКС» ПУУ та ДППУ; 2) самовисунання репрезентантів угорської етнічності до селищних і сільських рад новостворених ОТГ.

Етнічне голосування за етнополітичні партії угорців можна прослідкувати на рівні тих ОТГ, де угорська етнічність є домінуючою (Берегівська

міська, Вилоцька селищна, Пийтерфолвівська та Сюртівська сільська ОТГ), а також представлена окремими анклавами в етнічно гетерогенному соціумі (Чопська, Мукачівська, Виноградівська та Тячівська міські; Вишківська, Солотвинська та Королівська селищні; Холмківська, Великолуківська та Горондівська сільські ОТГ). Самовисунання представників угорської етнічної громади зафіксовано під час голосування за кандидатів у депутати Батівської селищної, Великоберезької, Косоньської, Великобийганської (Берегівський район) та Великодобронської (Ужгородський район) сільських рад.

По-третє, за результатами місцевих виборів 2020 року, в смт. Солотвино змінено багаторічного очільника селища Юрія Ухалю. Новим головою об'єднаної Солотвинської селищної територіальної громади став представник «Команди Андрія Балогі», житель с. Нижня Апша Василь Йовдій. Політико-партійна репрезентація селищної ради є різномірною. Попри домінування політичної сили «Рідне Закарпаття» та відсутність у селищній раді депутатів від партії «Команда Андрія Балогі», всі політичні сили органічно включені в порядок денний організації публічної політики та адміністрування на локальному рівні. Специфікою голосування в Солотвинській селищній ОТГ є значний електоральний успіх партії «Опозиційна платформа – За життя», що пояснюється сталістю толерантних інтернетнічних контактів, прагматичних ціннісних орієнтацій місцевого населення, тривалою практикою заробітчанства в Російській Федерації.

Перспективою подальших розвідок у рамках порушеної нами проблематики вважаємо дослідження механізму взаємодії національно-культурних товариств із виконавчими органами ОТГ, що покликані захищати культурні права і свободи представників угорської та румунської етнічних громад Закарпатської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поточний архів Закарпатського обласного управління статистики. Розподіл населення за національністю та рідною мовою за даними перепису 2001 року. Закарпатська область. Все населення. Таблиця 5.1. Постійне населення. Абсолютні дані.
2. Про кількість та склад населення Закарпатської області за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року (Закарпатське обласне управління статистики). *Новини Закарпаття*. 2001. 11 січня. С. 6.
3. Місцеві вибори 2020. *Офіційний веб-портал Центральної виборчої комісії*. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vm2020/wm001.html> (дата звернення: 15.07.2021).
4. Солотвинська територіальна громада. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada/3885/composition#> (дата звернення: 04.06.2021).
5. Вибори голови Солотвинської ОТГ: лідер перегонів Юрій Ухаль розповів про плани розвитку громади. *Tyachiv.com.ua*. Дата оновлення: 19.10.2020. URL: https://www.tyachiv.com.ua/NewsOpen/id_news_526086 (дата звернення: 05.06.2021).
6. Місцеві вибори 25 жовтня 2020 року. Протокол Солотвинської селищної територіальної виборчої комісії Тячівського району Закарпатської області. Про результати голосування з виборів голови Солотвинської селищної ради в єдиному одномандатному виборчому окрузі. URL: <https://www.cvk.gov.ua/pls/vm2020/showppr0tpt001f01=695pid102=64704pt004f01=0pid494=3pasatt=1.pdf> (дата звернення: 05.06.2021).
7. Буткевич Б. Лояльні прагматики. Чим Закарпаття схоже на Донбас. *Український тиждень*. Дата оновлення: 18.04.2013. URL: <https://tyzhden.ua/Society/77112> (дата звернення: 16.07.2021).